

FACTSHEET GEITEN IN NEDERLAND

Boeren heare by ús trije doarpen, Friens, Idaerd en Reduzum. Mar mei de mooglike komst fan 2850 geiten oan de râne fan ús doarp Reduzum meitsje wy, ferskate ynwenners fan de Douwe Sikke Bangmastrijtte en omlizzende strjitten, ús soargen oer ús sûnens. As wurkgroep 'InSûnReduzum' hawwe wy foar jimme wat feiten op in rigele setten oangeande 'geiten yn Nederlân'.

- ✓ Boonstra Agro BV aan de Overijsselsestraatweg 5 is van voornemen om zijn huidige bedrijf om te bouwen naar een melkgeitenhouderij van 2850 geiten.¹ Van deze geiten zijn er 2350 melkgeiten. Hiermee wordt boer Boonstra in de provincie Fryslân in één keer de grootste geitenhouderij. Een dikke 2000 geiten is in vergelijking met grotere geitenhouderijen in Brabant kleinschalig, maar dat is het niet in vergelijking met het landelijke gemiddelde van 1177 melkgeiten. Als alle geitenbedrijven met meer dan 50 geiten meegeteld worden en niet alleen de gespecialiseerde geitenbedrijven waaronder Boonstra Agro BV zou komen te vallen, betreft het gemiddelde aantal 837 geiten.
- ✓ In Nederland zijn in totaal ruim 476.000 melkgeiten. In de laatste twee decennia is het aantal melkgeiten bijna vervijfvoudigd. 40% van alle melkgeiten worden op dit moment gehouden in Noord-Brabant en Gelderland. In Fryslân zijn er inmiddels 17.728 geiten. Alleen in de provincies Flevoland, Groningen, Zeeland, Noord-Holland, Drenthe en Zuid-Holland zijn nog minder geiten dan in Fryslân. Het gemiddeld aantal melkgeiten per Nederlands bedrijf steeg van 117 geiten in 2000 naar 837 geiten in 2020. In totaal waren er anno 2020 569 Nederlandse bedrijven met melkgeiten.²
- ✓ Uit landelijk onderzoek VGO (Veehouderij en Gezondheid Omwonenden)³ blijkt dat mensen die 1,5 tot 2 kilometer bij een geitenhouderij in de buurt wonen 25% meer kans hebben op een longontsteking. Voormalig minister van LNV Schouten stelt over dat mensen die in de buurt van geitenhouderijen wonen een verhoogde kans hebben op het oplopen van een longontsteking: *"Ik kan me voorstellen dat mensen – nu het coronavirus ons land in haar greep houdt – daarvan schrikken. Voor nu is het belangrijk om zo spoedig mogelijk achter de oorzaak voor deze verhoogde kans te komen, zodat gekeken kan worden naar maatregelen om te voorkomen dat mensen ziek worden."*⁴ De aangekondigde wetenschappelijke vervolgonderzoeken zullen met vertraging in 2024 opgeleverd worden.⁵ Vertraging komt onder meer omdat voorkomen moet worden dat de patiëntenpopulatie voornamelijk bestaat uit patiënten met longontsteking die door COVID-19 wordt veroorzaakt. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen waardoor geitenbedrijven een risico vormen voor de gezondheid van omwonenden en welke maatregelen zinvol zijn.
- ✓ In afwachting op vervolgonderzoek is inmiddels in alle provincies, behalve in de provincie Groningen en Fryslân, uit voorzorg een stop om een geitenbedrijf van start te kunnen gaan of uit te kunnen uitbreiden.⁶ In Fryslân besloten Provinciale Staten in augustus 2019 namelijk de geitenstop in de provincie niet te verlengen. Sindsdien mogen er dankzij een besluit van een krappe meerderheid van CDA, VVD, PVV, FvD en ChristenUnie weer plannen bij Friese gemeenten ingediend worden voor uitbreiding of nieuwe vestiging van melkgeitenbedrijven. Gevolgen voor de gezondheid zouden alleen spelen in Noord-Brabant en Limburg en niet in Fryslân.⁷
- ✓ Geiten op geitenbedrijven worden na de Q-koorts epidemie (2007 – 2011) ingeënt tegen de Q-koorts. Q-koorts is een infectieziekte die van dieren op mensen kan overgaan (zoönose).

¹ MER-beoordelingsnotitie, Boonstra Agro BV, 24 november 2020

² [Opnieuw stijging van het aantal melkgeiten in Nederland \(cbs.nl\)](#)

³ [Veehouderij en gezondheid omwonenden \(VGO\) | RIVM](#)

⁴ Brief Schouten aan Tweede Kamer. Datum 22 september 2020 Betreft SO inzake het rapport 'Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht'

⁵ [Voortgang onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

⁶ LC 20 maart Kan lucratieve geitensector groeien?

⁷ LC, 2 mei 2020, Fryslân voelt vooralsnog weinig voor geitenstop.

Sinds de Q-koorts epidemie zijn 95 patiënten zeker of waarschijnlijk aan Q-koorts overleden. Duizenden mensen werden ziek. In de periode december 2009 – zomer 2010 zijn 89 geitenbedrijven geruimd.⁸ Omdat inmiddels alle geiten ingeënt worden is het risico dat geiten Q-koorts krijgen zeer beperkt. Er zijn hierop ook strikte controles. Onduidelijk is echter of er mogelijk op de korte of langere termijn geen andere nu nog onbekende virussen kunnen ontstaan door een hoge concentratie van geiten. Zelf door langsfietsen bij een geitenbedrijf kon je al Q-koorts krijgen. En niemand had ook toen de omvang van de Q koorts verwacht.

- ✓ De voormalige minister van VWS heeft aangegeven dat er ook door de Universiteit Wageningen onderzoek gedaan wordt naar de correlatie tussen de Q-koorts uitbraak en de corona-uitbraak van nu. De correlatie tussen Q-koorts en corona zou er ook op kunnen wijzen dat het hebben gehad van Q-koorts kan betekenen dat je vatbaarder bent voor corona. Huisartsen vanuit Brabant en de GGD geven aan dat er vermoedens zijn dat men op sommige plekken vatbaarder is en ernstiger ziek is geraakt juist door een relatie met Q-koorts in het verleden.⁹
- ✓ Het landelijke GGD adviseert om geen uitbreiding of nieuwvestiging van een geitenhouderij binnen 1,5 tot 2 kilometer van een gevoelige bestemming te doen.¹⁰ Boonstra Agro BV zit voor het hele dorp op minder afstand dan 1,5 kilometer. Een aantal bewoners van Reduzum woont zelf op circa 88 meter afstand. Naast woningen kennen wij in Reduzum ook gevoelige bestemmingen zoals kinderopvanglocaties, opvang van ouderen en een basisschool. Oud-GGD arts Jos van de Sande riep eerder overheden op om de volksgezondheid centraal te stellen in plaats van het landbouwbelang: *“Als we blijven wachten op de causale relatie is het vaak al te laat”*.¹¹
- ✓ Het College van B&W van gemeente Leeuwarden moet zodra de omgevingsvergunning door Boonstra Agro BV aangevraagd wordt een besluit nemen over de vestiging van een geitenhouderij van 2850 geiten op minder dan 1,5 kilometer afstand van het dorp Reduzum. In principe heeft het College met een voornemingsbesluit¹² een eerste ‘groen licht’ gegeven door te stellen dat er geen gezondheidseffecten zijn voor de omwonenden en dat geen milieueffect rapportage (MER) opgeleverd hoeft te worden door Boonstra Agro BV. De milieubelasting zal namelijk verlagen door deze omschakeling. De FNP Ljouwert heeft inmiddels schriftelijke vragen gesteld over dit voornemingsbesluit.¹³
- ✓ In Heerenveen bouwt de Chinees-Nederlandse zuivelondernemer Ausnutria ondertussen een nieuwe zuivelfabriek voor geitenmelk. Geitenmelk zit commercieel in de lift, de melkprijs stijgt richting de 70 cent per liter.¹⁴ Zolang uitbreiding van geitenbedrijven enkel mogelijk is in het noorden zullen ook externe investeerders voor geitenbedrijven de mogelijkheden benutten zich te vestigen in de provincie Fryslân. Dit speelt momenteel in het Friese dorp Boijl, waar een externe investeerder een geitenbedrijf met 2000 geiten wil starten.

Foar fragen of opmerkingen, insunreduzum@gmail.com.

Wurkgroep InSûnReduzum, Douwe Sikke Bangmastrjitte en omlizzende strjitten

Jitske Postma, Folkert Blacquièrre, Bennie van Dijk, Alle Mulder en Ypie Boersma

⁸ [Q-koorts | RIVM](#)

⁹ Brief Schouten aan Tweede Kamer. Datum 22 september 2020 Betreft SO inzake het rapport 'Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht'

¹⁰ GGD-richtlijn medische milieukunde, RIVM rapport 2020. [GGD- minimaal 2 kilometer tussen geitenbedrijf en woningen - Nieuwe Omgst](#)

¹¹ [GGD Fryslân woelt nijs voor onderzoek naar geiten - Leeuwarder Courant \(lc.nl\)](#)

¹² MER Beoordelingsbesluit 19 februari 2021. "Besluit Op grond van onderstaande overwegingen en op basis van hetgeen is gesteld in artikel 7.17 van de Wet milieubeheer (Wm) hebben wij besloten dat bij de voorbereiding van het besluit op de voorgenomen aanvraag omgevingsvergunning ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) betreffende de wijziging van de inrichting gelegen aan Overijsselsestraatweg 5 te Reduzum, geen MER behoeft te worden opgesteld."

¹³ [Geitenhouderij in Reduzum: FNP wil bijeenkomst met omwonenden - Leeuwarder Courant \(lc.nl\)](#)

¹⁴ LC 20 maart 2021, Kan lucratieve geitensector groeien?